

# "Mai no he dubtat de la meva professió"

Ingmar Bergman no concedeix mai entrevistes, però ha fet una excepció amb un dels millors crítics de cinema suecs: Nils Petter Sundgren. Conversen sobre la seva infantesa, els seus insomnis, el cinema i ... la Legió d'Honor.

**"P**er aquí tenia el costum de deambular l'actriu Harriet Bosse, i el seu fantasma encara s'hi passeja".

Ingmar Bergman es repenja a la balustrada del vestíbul de marbre i or del Dramaten (l'equivalent del TNC). La llum cendrosa de la tarda sueca tenyeix la cambra. La mitja fosca invita els espectres. Ingmar Bergman ha dit sovint que és una mica mèdiu i que tenia una comunicació tan estreta amb els esperits que quasi els podia tocar. Avui, no gensmenys, no parlem ni de fantasmes ni d'esperits, sinó de la vida, de cinema i de teatre.

Bergman treu un àlbum de velles fotografies. En passa els fulls ràpidament i la imatge s'anima: una ballarina de principi de segle dansa amb alegria. El seus peus atenyen el punt més alt, les faldilles li cobreixen el cap, i s'hi arriba a percebre un trosset de cuixa blanca.

—Quan tenia vuit anys o nou, hi havia una pel·lícula que sempre em delia per veure, dret sobre un tamboret, a la galeria Birger Jarl. Es deia *La parisienne entre dans son bain*. Era cinema mut i un homenic tocava el piano al costat de la pantalla.

—*Recordeu haver cridat, xiulat, o tirat confetti des de la llotja?*

—No. Era un nen solitari, silencios i fascinat per la màgia del cinematògraf. Anava molt al cinema, el diumenge, però calia oir missa i escoltar el sermó, i després quedar-se al cafè. Aconseguia d'escapar-me'n a les tres de la tarda per precipitar-me al Fågel Blå, un centre cultural que encara funciona. El diumenge a la nit era impossible d'anar al cinema. Davant la llar encesa, la mare llegia en veu alta als nens, estirats sobre coixins. Llegia Dickens, per exemple. Jo assistia a aquestes lectures des dels quatre anys. No n'entenia gran cosa, però l'ambient era meravellós.

**"La infantesa sempre ha estat per a mi el bressol de la creació. Només cal ensopegar amb un nom, un mot, i amb quina velocitat es pot fer reviure una imatge de la infantesa."**

—Tots els camins de la meva infantesa són oberts, si no, jo no hauria pogut exercir aquesta curiosa professió que consisteix a fer pel·lícules. La infantesa sempre ha estat per mi el bressol de la creació. No us heu aturat mai a pensar la mà d'imatges que conservem dintre nostre? Només cal ensopegar amb un nom, un mot,

i amb quina velocitat es pot fer reviure una imatge de la infantesa, a partir, en el meu cas, dels quatre anys. Tant si ens esforcem a retrobar-les com si se'ns imposen, són sempre ben nítides.

El nostre home passa gust parlant del seu desig infantil de jugar.

—Tinc records molt precisos d'abans de l'escola. Al matí, després d'esmorzar, pujava a la cambra dels nens. Mon germà era a col·legi i jo disposava tot sol de l'armari de les joguines. Me les mirava i sentia unes increïbles ganes de jugar. Recordo molt bé aquella sensació. Avui, quan arribo a un escenari de teatre o a un estudi de cinema, tinc la mateixa sensació de voler jugar. Però avui jugo a la vida i a la mort, en el sentit més estricte.

*Larmar och gör sig till* ("Crida i s'esvalota"), el seu darrer telefilm, fou una bogeria, "difícil de rodar: molts dels actors s'havien compromès en uns altres projectes. I la televisió és un medi molt més complicat que no pas el cinema".

Li demano si pensa mai que la seva vida no ha estat prou rica.

—No, he tingut una vida fantàstica.

Llavors, li dic que jo em recordo molt d'ell:

—*Vós éreu el meu ídol. Si no hagués estat per les vostres pel·lícules, les de Kurosawa, les de Fellini i les de Bunuel, sense cap dubte, hauria exercit una professió honrada.*

Bergman esclafeix una riallada i diu que és justament per això que ha acceptat l'entrevista.

—François Mitterrand esmentava les meves

pel·lícules en suec perquè tenia una amant sueca.

Li demano si allò que li han criticat tan durament, l'ha fet dubtar d'ell mateix.

—No, i t'ho dic sincerament, mai no he dubtat de mi en la meua professió; he dubtat com a home, com a pare, com a marit.

Ha tingut fissures en el seu amor propi. Una vegada va contar que tenia malsons regularment. Arriba a un assaig o a un rodatge sense res a dir i sense que ningú s'interessi per ell. Per aquest motiu va tan preparat...

L'angoixa l'abandona rarament. Abans de l'estrena de *Crius i sospirs*, Bergman havia decidit de no mostrar-la a tots els crítics alhora. Quan va arribar el meu torn, sentia que l'atmosfera de la sala de projeccions vibrava d'angoixa. En acabar la pel·lícula, Bergman m'agafa del braç i em diu: "Tan molesta era la pel·lícula? He sentit repicar les sabates cada segon".

Bergman no ha estat mai profeta a la seva terra. Per molts crítics i joves cineastes dels anys 60, era un reaccionari que feia pel·lícules abstruses sobre problemes existencials, d'esquena a la realitat quotidiana. "Ha estat el suport enorme que he tingut a l'estranger que m'ha permès continuar. D'una altra forma no hauria pogut funcionar".

En el L Festival de Canes, l'any 1997, els seus col·legues li atorgaren la Palma de les Palmes d'Or. Com viu aquesta fama?

—Visc a Farö, una petita illa de la Mar Bàltica. Vivint a prop de la natura, relativitzes la fama. És agradable de ser famós, però et fa l'efecte que no et passa a tu, sinó a un cosí llunyà. Quan em desvetillo a les quatre de la matinada, no em puc consolar dient-me que sóc famós. Tan sols una vegada he trobat divertida la fama: quan vaig rebre la Legió d'Honor de mans de Mitterrand. Teníem un assaig a Munic l'endemà de matí. Hi havia un avió que m'esperava, la recepció oficial era a la tarda i cap avió no podia aterrar a Munic després de les deu del vespre. Calia, doncs, sortir de París a temps. Una limusina i unes motos de l'ambaixada ens esperaven. Va ser una cerimònia meravellosa. Hi havia uns quants homes alineats i Mitterrand ens anava presentant un per un. Va dir els títols de les meves pel·lícules en suec, perquè en aquell moment tenia una amant sueca. A les set de la tarda seia dins el cotxe. L'engegaren derrapant a 80 km l'hora. Al costat hi havia dos motoristes, l'un davant i l'altre darrere, i també portaven aquells llums blaus que llampeguegen. El cotxe anava per direccions prohibides, saltava semàfors en vermell; mai no havia vist res semblant! Vaig riure tant, que pràcticament em caragolava per terra de la limusina. Aquí vaig notar que la fama em xiulava a les orelles. Tot seguit, vam tastar un deliciós sopar francès a l'avió. Arribarem a Munic a quarts de deu i l'Ingrid i jo vam continuar la festa. L'endemà de matí vaig arribar begudet a l'assaig, cosa que mai no m'havia passat; no fan per a mi aquestes coses. Senzillament recordo que estava de molt bon humor... No m'agrada que em mirin a la ciutat. Aquí, a Faro, ningú no em mira".

Es passeja per allunyar els dimonis, escolta molta música, mira films cada tarda a la petita sala que s'ha fet muntar a Faro.



—M'he imposat un programa molt estricte. Després de la mort de l'Ingrid sóc insomne, he de prendre somnífers. Bergman lamenta de no haver tingut prou temps per a llegir tant com hauria volgut. Em casava sense parar i no parava de tenir fills. Als vint-i-quatre anys ja passava pensions alimentàries. Tracto de cultivar-me metòdicament. Llegir Kierkegaard és divertit. Provo de llegir Wittgenstein, però no n'entenc res.

Quan van emetre *Larmar och gör sig till* per la televisió, Bergman contava que el 1993 havia sentit la mort. Al film, la mort és un pallaso. De petit, ja tenia una por immensa dels pallasos de circ. I de la mort. Però avui això s'ha acabat. La por de la mort va desaparèixer quan, per error, el van tenir anestesiats unes vuit hores. "Si la mort és això, rai".

**"Vivint a prop de la natura, relativitzes la fama. En tot cas, un no val més que la seva darrera pel·lícula o la darrera posta en escena. En aquest moment, el fet de ser famós no m'ajuda gaire."**

Nils Petter Sundgren

©Manadsjournalen

Traducció: Isabel Albarracín